

Redacțiunea, Administrațiunea
 și Tipografia:
 BRAȘOVU, piața mare, Târgul
 Inului Nr. 30.
 Pentru înfrățirea nu se primesc.
 Manuscrisurile nu se restituie.
 Birourile de anancluri:
 Brașov, piața mare, Târgul
 Inului Nr. 30.
 Inscrise mai primese în Viena
 A. Hasselstein & Vogler (Otto
 Hass), H. Schalek, Alois Herndl, M.
 Laker, A. Oppelit, J. Donnerberg; în
 Budapesta: A. T. Holdegar, Eck-
 stein Bernad; în Frankfurt: G. L.
 Zsche; în Hamburg: A. Steiner.
 Prețurile inserțiilor: o serie
 parțind pe o coloană 6 or. și
 10 or. timbru pentru o publi-
 citate. Publicări mai dese după
 tariful și învoială.
 Recurseri pe pagina a III-a o
 serie 10 or. v. a. s. 50 bazi.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU XVI.

„Gazeta” este în fiă-care și
 Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni
 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminecă 8 franci.
 Se prenumără la toate oficiile
 poștale din țară și din afară
 și la dd. colectorii.
 Abonamentul pentru Brașov:
 a administrațiunea, piața mare,
 Târgul Inului Nr. 30 etagiu
 I.: pe un an 10 fl., pe șase
 luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
 Cu dusul în casă: Pe un an
 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
 3 fl. Un exemplar 5 or. v. a.
 s. 15 bani. Atâtă abonamen-
 tele cât și inserțiunile sunt
 a se plăti înainte.

Nr. 216.

Brașov, Joi, 30 Septembrie (12 Octombrie)

1893.

Nou abonament la „GAZETA TRANSILVANIEI”

Cu 1 Octombrie 1893 st. v.

se deschide nou abonament,
 la care invităm pe toți amicii și
 prietenii noștri.

Prețul abonamentului

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an . . . . . 12 fl.
 pe șase luni . . . . . 6 fl.
 pe trei luni . . . . . 3 fl.

Pentru România și străinătate:

pe un an . . . . . 40 franci
 pe șase luni . . . . . 20 ”
 pe trei luni . . . . . 10 ”

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an . . . . . 2 fl.
 pe șase luni . . . . . 1 fl.

Pentru România și străinătate:

pe un an . . . . . 8 franci
 pe șase luni . . . . . 4 ”

Abonarea se poate face mai ușor
 prin mandate postale.

Administrațiunea
 „Gazetei Transilvaniei”.

Programul d-lui Hieronymi.

II.

Brașov, 29 Septembrie v.

Pună odată cestiunea naționali-
 tăților pe acel terenu, ca ea să
 fie rezolvată nu pe calea firăscă,
 prin satisfacerea drepturilor postulate
 naționale ale Românilor și ale ce-
 lorlalte popore nemaghiare, ci pe o
 cale măestrată, prin combaterea sis-
 tematică a acestor postulate, cu
 „asprimea legilor” de-o parte, ér
 de altă parte cu ademenirea și amă-
 girea masselor poporului, oferin-
 du-li-se órecari favoruri materiale
 și o administrațiã mai promptă și
 mai dréptă, e clar și învederat,
 că aici nu mai poate fi vorba nici-
 decum de-o împăcare, ci cel mult
 de-o pacificare forțată în cadrul legi-
 lor actuale unguresci.

Programul d-lui Hieronymi nu
 se prezintă așa dér în lumina unei
 concepțiuni de om de stat, care
 vrea să facă finit stărilor publice
 miserabile, ce au produs nemulță-
 mirea din țară, ci simplu numai ca
 un program pentru apărarea și
 perpetuarea acestor stări create de
 guvernele unguresci în cei două-zeci
 și șase de ani din urmă.

Cu alte cuvinte, tot ce s'a fă-
 cut în acești 26 de ani de cătră
 cei dela putere, este și rămâne bine
 făcut pentru „întărirea și înflorirea
 națiunei”, și ceea ce se cere acum
 Românilor și celor-lalte popore
 este, ca să se supună necondiționat
 situațiunei create, recunoscându așa
 numita „ideã de stat maghiar”.

„Scopul final al politice de
 naționalitate, ce-o urmărește guver-
 nul, este”, dize d-lui Hieronymi, „ca
 fiã-care cetățenul alu patriei, să fiã
 un fiu credincios alu ei, ca fiã-

care cetățenul alu patriei, fără deo-
 sebite de naționalitate, să conlucre
 cu noi la întărirea și înflorirea națiunei”.

Bate la ochi, că în această de-
 finițiune a scopului politice guver-
 nul este vorba numai de aceea,
 ce se deã cetățenul, érã nu și de
 aceea, ce se ia; este vorba numai
 de datoriile lui cătră patriã și stat,
 érã nu și de drepturile lui și de da-
 toria ce-o are statul față cu el;
 este vorba numai de cetățenul ca
 individ, nu și de acele colectivități
 de cetățeni, cari formezã individua-
 lități deosebite naționale; în fine
 este vorba numai de-o singurã na-
 țione, care este națiunea domnitore
 maghiarã, și la a căreia întărire și
 înflorire se pretinde să conlucrem
 cu Maghiarii, și nu se face de loc
 amintire de celelalte naționalități,
 cari împreună cu naționalitatea ma-
 ghiarã formezã, conformu legi de
 naționalitate dela 1868, națiunea po-
 litică și cari, în puterea principiului
 egalei îndreptățiri, sunt asemenea
 în drept să lucreze la întărirea și
 înflorirea lor.

Postulatul, ca fiã-care cetățenul
 alu patriei să fiã un fiu credincios
 alu ei, se înțelege de sine și nu mai
 era nevoie de alu accentua în deo-
 sebi. Dcă cu tóte aceste d-lui Hier-
 onymi l'a accentuat, a făcut-o nu-
 mai și numai cu scop de-a arãta,
 ca conclusiune a acestei premise,
 că numai așa va fi credincios pa-
 triei fiã-care cetățenul, dcã va con-
 lucre cu Maghiarii la „întărirea și
 înflorirea națiunei”.

Conclusiunea ministrului de in-
 terne are o însemnătate simptoma-
 tică. D-sa scie tóte bine, că dcã
 de pildã cetățenii de naționalitate
 romãni s'ar bucura de drepturi și
 de autonomiã naționalã, acesta nu
 i-ar împiedeca de a fi credincioși
 statului, precum nu-i póte împiedeca
 pe Croați autonomia lor în împli-
 nirea datoriei lor capitale cetățe-
 nesci. După ce însã politica sa nu
 vrea să facă nici o concesione indi-
 vidualității naționale a popórelor
 nemaghiare din Transilvania și Un-
 garia, ci are în vedere numai inte-
 reșele naționale maghiare, d-lui Hier-
 onymi face atárnătoru patriotismul
 cetățenilor nemaghiari din aceste
 țări de condițiunea, ca să conlucre
 la întărirea și înflorirea națiunei do-
 mitore maghiare.

În totu discursul său d-lui
 Hieronymi nu face nici c'unu cu-
 vânt amintire de vr'unu drept al
 cetățenilor de naționalitate romãni,
 ér postulatele naționale ale Romã-
 nilor, formulate în programul po-
 litic dela 1881, le respinge în tota-
 litatea lor, dicându, că este decis
 a combate cu tótã asprimea legii
 acțiunea ce tinde la realizarea lor.
 Ne spune, că d-sa și toți Maghiarii
 stau pe-o basã cu totul alta decât
 este basa programului nostru na-
 țional. Se ocupã de simptomele ni-
 suințelor romãne și de combaterea
 lor și a așa dșilor „agitatori” și
 schițezã în liniamente generale nisce
 măsuri positive, ce voiesce a le lua

cu scop de a scóte masele romãne
 de sub influința acestor „agitatori” și
 de-a face din preoții și dascălii noș-
 tri „apostoli ai ideei de stat ma-
 ghiar”. Pretinde în fine dela socie-
 tatea maghiarã ca să și eșerceze in-
 fluința ei contopitoare fiindu mai puțin
 exclusivã și îngrijindu-se mai mult
 de interesele materiale ale marei
 mulțimi romãne.

De tóte aceste a vorbitu d-lui
 Hieronymi, numai despre dreptul de
 limbã alu Românilor și alu națio-
 nalităților celorlalte n'a dșis nici
 unu cuvânt. Și totuși d-sa trebuie
 să scie, că acesta este și rămâne
 punctul cardinal al tuturor plân-
 gerilor popórelor nemaghiare; tre-
 bue să scie, că lupta dintre elemen-
 tul maghiar și romãni este per
 eminentiam o luptã pentru limbã, o
 luptã în care se tractezã de acea
 mare întrebare, că ore Romãni au
 seu nu dreptul de a trăi în acest
 stat cu limba, cu datinele și cu
 cultura lor romãnescã, bucurându-se
 de deplina libertate de dezvoltare
 naționalã, c'unu cuvânt este o luptã
 crâncenã de esistență naționalã.

Ce garanță ofere ministrul de
 interne Românilor, că dreptul lim-
 bei lor va fi scutit, că nu voru fi
 împedecați în nisuințele lor de cul-
 turã și în libera dezvoltare a indivi-
 dualității lor naționale? Căci dorã
 de acesta și nu de alta se tractezã
 în luptele noastre cu Ungurii!

Nu cumva considerã d-sa ca o
 astfelu de garanță prospectele, ce ni
 le face, că va îngriji ca în viitoru
 parte măcaru din tinerii noștri inte-
 ligenți să pótã deveni bunu funcțio-
 nari unguresci, ca o parte măcaru
 din preoșimea și dascălimea noastră
 romãni să pótã deveni apostoli ai
 ideei de contopire și ca societatea
 maghiarã să sprijinescã acestã con-
 topire prin îmbrățisarea masselor
 romãne?

D-lui Hieronymi n'a dșis în dis-
 cursul seu programu nici măcaru
 atãta, câtu a dșis în vorbirea sa de
 astã tómnã cătrã alegătorii sei. Atunci
 a cerutu ca funcționarii din ținutu-
 rile locuite de Romãni să fiã datori
 a înțelege și a vorbi limba poporu-
 lui, a cerutu revisuirea legi electo-
 rale și lãrgirea dreptului electoral.

Acuma însã nu indicã nici c'unu
 cuvânt măcaru, că guvernul s'ar
 gândi de a satisface dreptul de
 limbã alu Românilor, fiã și numai
 între maginile de totu strimte ale
 legi de naționalitate din 1868, șco-
 lele și cultura noastră naționalã le
 lasã în grija ordonanțelor contelui
 Csaky, ér de reforma legi electo-
 rale tace tăcerea pescelui.

În schimb însã ne asigurã
 atãtu ministrul-președinte Wekerle
 câtu și d-lui Hieronymi, că se voru
 înmulți organele siguranței publice
 și se voru lua măsuri restrictive față
 cu dreptul nostru de întrunire.

Dupã tóte aceste mai póte fi
 ore îndoielã despre scopul final
 alu politice de naționalitate, ce-o
 urmărește guvernul ungurescu?

Cestiunea naționalităților în dieta ungurescã.

Sedința dela 5 Octombrie a. c.

(Continuare.)

Ministru-președinte Ales. Wekerle:
 continuând vorbesce de răspunsul pre-
 ainalt dela Güns. (Pazmandy: Acuma vine
 biletul de trecere, „Passirschein.”) Este
 unu neadevăr, că s'ar fi dat membrilor
 guvernului la Güns asemenea bilete de tre-
 cere; n'am avut lipsã de elu, căci pretu-
 tindenți am fostu primitu cu convenita stimã.
 (Ilaritate în stãnga). Sã trecã însã la obiect.
 Ce s'a dșis în răspunsul dela Güns? S'a
 dșis, că schimbarea basei dela 1867 ar fi
 periculósã din simpla causã, că este
 o convențiune bilaterã; este acesta o con-
 vențiune nu numai între Domnitoru și na-
 țione, ci și între națiune și celelalte țări
 ale Domnitorului (Reprobãri în stãnga est-
 remã). Dcă răspunsul regalul ar dize,
 ceea ce dize proiectul de adresã alu lui
 Apponyi, că este unu contract bilaterãl,
 atunci acelu răspuns ar avé în adevêru
 lipsã de deslușire. Dér acolo nu e vorba
 de unu contract bilaterãl, ci de-o con-
 vențiune bilaterã. (Ilaritate în stãnga). Și
 acesta nu e una și aceeași. Noi, onor. ca-
 merã, n'am făcutu alta, decâtu o constã-
 tãmã corectitatea și durabilitatea acestei
 base, pe care s'a constituitu guvernul. Noi
 basa dela 1867 am privit-o întotdeauna ca
 o creațiune de caracter durabil, din ore
 nu lãsãm să se ia nimic și la care nu voim
 s'adaugem nimic. (Aprobãri în drépta.
 Sgomotu în stãnga estremã). Nu voim să
 adaugem nimic la ea, nu voim să-o
 șguduim, pentru-cã noi oredem, că este
 unu adevêratu interes alu națiunei ma-
 ghiare, ca acea lege să fiã astfelu susținutã,
 cum s'a creat. (Viuã aprobare în drépta).

Dize contele Apponyi, că noi tinându
 la litera legilor din 1867 ne subtragem
 dela realizarea multor aspirațiuni și po-
 stulate naționale. Ce deosebire esistã între
 noi? Sã vedem mai întâiu cestiunea ourții
 regale. (Audiți! Audiți!) În acestã ces-
 tiune...

Nicolae Kun: Ai făcutu o promisiune
 (Mișcare în stãnga).

Ministru preș. Ales. Wekerle: Da, am
 promis de-a presenta unu proiect, nu cu
 privire la crearea unei ourți deosebite, ci
 cu privire la o regulare a ourții correspun-
 dente cerințelor de stat. (Mișcare în
 stãnga: O voce: Escelentã soluțiune). De
 este o soluțiune escelentã, ori o promi-
 siune, cu această cestiune ne vom ocupa,
 cum ored, în timpu forte scurtu, după
 câteva șeptãmãni. (Eljenuri și aplause în
 drépta).

A doua cestiune este acea a colorilor
 și emblemelor (Audiți) și cu această am pro-
 misu, că mă voi ocupa și voi stãru a o
 rezolva. (Aprobãri în drépta). Cumã acestã
 promisiune nu-o potã realiza în scurtu timp,
 e învederat, căci suntem numai de 10
 luni la guvern, și aici se tractezã de-o
 instituțiune comunã, pentru a căreia reso-
 lvare mai este de lipsã și consãmțământul
 acelora, cari sunt îndreptățiți a dize unu
 cuvânt aici. (Aprobãri în drépta. Mișcare
 în stãnga. O voce: Cine sunt aceia?)

A treia cestiune privesce crescerea mi-
 litarã. Principiul, ca această creștere să fiã
 așa, ca fiit națiunei maghiare, să fiã astfel
 crescutu în armatã, încãtu să nu fiã des-
 brãcați de caracterul național și de na-
 ționalitatea lor, acestu principiu nu nu-

mai ilu susținem, oi voimă să lă și reali sâmb. (Aprobări în drépta. Vocî în stânga: Când? Unde?) Concedă, că d. Apponyi dorește altoeva și mai mult. Eu însă, n'am luat alta și mai multă asupra-mi. Una însă am luat-o asupra-ne și o și resolvăm: ca adecă crescerea în armata să nu stea în contradicere cu pretensiunile noastre naționale, ca să nu se cêră dela fii noștri, ca să-și péroă naționalitatea. Și întempinăm deja dovești despre această nisuință. (Așa este! în drépta). Și pe acestu tîrîm p-temă constata unu însemnatu progresu. Studiul limbii maghiare, ca limbă a statului, este obligatoru pentru fiecare cetățenu, care se află într'unu institutu de creștere militară, fia aici séu în celalaltu stat (Mîșcare). Cu privire la școalele inferioare reale militare și la școalele de cadești din Ungaria, ministrul de răboiu s'a legat, că va introduce limba maghiară ca studiu obligatoru. (Sgomot în stânga extremă. Aprobări în drépta). În ce privește caracterul naționalu alu honvedimei, acesta pe câtu sciu eu nu numai că n'a fostu vătămătu, ci nici nu s'a făcutu încercare de a-lu vătămă. (Așa e! în drépta. Sgomot în stânga extremă.)

Polemiză apoi cu Apponyi, pentru-că acesta a vorbitu de anumiți consilieri ai coronei, cari aru avé tendințe răsturnătoare și aru fi conduși de unu spiritu reacționar. Aceea însă, că cineva ia poziția pentru susținerea unei legi și că se constat și din locurile mai înalte, că acesta este o lege fundamentală, așa oevași n'a pututu fi privitu nicî odată ca o manifestația a reacțiunii. (Vii aprobări în drépta; mare sgomot în stânga). Acusarea de reacțiune nu este decât o manta bine venită, spre a ascunde sub dînsa diferite tendințe (Mare sgomot și reprobari în stânga și stînga extremă).

După acesta, ministrul-președinte ia în apărare cuvintele folosite în răspunsul dela Güns privitoru la „amăgirea și promisiunile deșerte“. Acele cuvinte, dice, nu au fostu îndreptate în contra unei partide, ci în contra tuturor cari amăgescu séu factu promisiuni deșerte (Sgomot în stânga. Vocî: Acestea le faci d-ta!) și cari în genere anunță o politiciă, a cărei realizare este cu neputință. (Aplause în drépta) Celu ce urmărește cu atențiune stările noastre publice, nu va puté nega, că se arată semne netăgăduite de netoleranță, ba de terorismu politicu. (Mare mișcare în stânga. Audîți! Audîți! în drépta.) „Noi, cei din guvern, suntemu mereu susținatori și suntu trase la îndoală intențiunile noastre leale; suntemu înfățișai numai ca nișce doritori de-a exercia puterea, ca unii, cari dîlnicu sacrifică oate-unu interesu importantu alu țerei și drepturile ei. Așa departe merge susținerea, care-și află ecoulu în pressă, în-cătu am ajunsu acolo, ca nici activitatea privată, omul privat, curățenia, sanotuarul familiei, să nu mai fiă scutite. (Așa e! în drépta. Sgomot în stânga). Suntu rele politice și sociale, pe cari nu le poți îndrepta cu cărți de legi, ci numai cu liniște corăspundătoare și făcendū, ca debaterile să fiă ținute pe acelu nivelu, ca să se respecte părerile reciproce (Așa e! în drépta). Vădendū acestea amenințate aici în cameră și înafară de ea, a fostu pôte celu mai puținu lucru, că am dîsu în răspunsuri: până aici și mai departe nu! căci de aici încolo urmază în faptă imperiul seducerilor și alu promisiunilor nefructifere. (Așa e! în drépta. Mișcare în stânga).

În fine critică forma propunerilor făcute, adecă a petițiilor în contra răspunsurilor, cari n'au petițu, precum și forma, ce a ales-o contele Apponyi, de-a propune o adresă. Cu adrese, dice, să lucrăză atunci, când nu mai este unu foru mijlocitoru constituționalu, când nu este ministeriu responsabilu, care să intercedeze între domnitoru și legislațiune. Suntemu aosași mai departe, că noi am exploatat personalitatea domnitorului politicesc, contra unei partide. Adevêrul este însă, că nu noi exploatăm pe domnitoru și Curtea față cu partidele opoziționale, ci tocmăi din contră: opozițiunile voesou să exploateze

Curtea față cu guvernul. (Vine aprobări în drépta. Ilaritate în stânga extremă).

În fine ministrul-președinte rógă camera, ca să primescă propunerea comisiei petiționare.

Geza Polonyi polemiză cu raportorul și arată, că guvernul pôte fi trasu la răspundere pentru fapte, ori întrelăsări, cari vătămă legile. Venindū apoi la discursulu ministrului-președinte, vorbitorul dice, ca d-lu Wekerle a vrutu să-și împodobescă politica sa de naționalitate cu aceea, că a datu pe mana justiției pe câști-va agitatori. Este însă tertatū guvernului, ca înainte legislației să se laude cu aceea, că succesele justiției se potă lua, ca succese politice și de putere? Ore nu este acesta o înfierare a ideii statului de dreptu, nu este ore acesta o incurajare a agitatorilor, cari deja au și folositu aceasta, ca o arma. (Așa este! în stînga extremă.)

Tôte dispozițiunile, ce ni-le-a pus în vedere a-lu ministru-președinte pentru înfrânarea mișcărilor naționaliste, suntu bagatele, și cel mult, decât dovedesc, că de 25 ani nu s'a făcutu în direcția acesta nimicu. D-lu ministru-președinte s'a provocat și la răspunsurile regesoi mai vechi, în cari ovinu asemenea expresiuni, fără ca opoziția să fi vècutu în ele vre-o vătămă. Eu, dér alta este, când stamū față o'o aparițiune sporadică, și alta este érași, când, în urma precedentelor, trebuie să dăm deosebită însemnatate cuvintelor regesoi. Și tocmăi pentru că în situația acesta ne aflamū ađi, este timpul, ca trăgendū la răspundere pe guvern, să ne tragemū sémă cu situațiunea. (Vii aprobări în stînga și stînga extremă.)

A vorbitu d. ministru-președinte și despre efectul cuvintelor regelui. În trei direcții într'adevêr, că se și pôte constata efectul lor. Primulu efect este, că unu deputatū le-a tradusū în limba slovacă și le-a împărțitū printre Slovaci. (Ilaritate. Strigări: Prileszky) Alu doilea efect, că naționalitățile au căpêtatū nou curagiu. Alu treilea, în fine, că unu vîstaru alu unei familii influente, a numitū renegați pe concetățenii noștri nemaghiari, cari stau în serviciul ideii de statu maghiar. Etă efectul.

Pentru a arăta, că guvernul a comis vătămăre de constituția și de legi, când a pus în gura monarhului cuvintele desu amintite, Polonyi ține de interesu a accentua o distincțiune și o contradistincțiune. Episcopul Mețianu, dice el, s'a prezentatū înainte regeli, în numele bisericei naționale române, și dreptu răspunsu la acesta, guvernul, prin graiul monarhului, află de bine a-i răspunde cu accentuarea păcii între naționalități. Recunosc, că episcopul a avut dreptu — pe baza legii nenoroicite dela 1868, care regulăză autonomia bisericei gr. or. — de a vorbi astfel; dér și acesta este o dovadă, cătu de ușuraticu a tratatū partida liberală dela putere cu terminologia de dreptu publicu (Vii aprobări în stînga și stînga extremă) Esența cestiunii însă este, că întru câtu permite constituția noastră, ca punendū față în față naționalitățile, să se presente lucrul așa, în-cătu națiunea maghiară nici să nu se amintescă, ca națiune alcătuitoare și susținătoare de stat, ca națiune politică unitară.

Cestiunea acesta este de-a se judeca mai alesu din punctu de vedere politicu și de aceea trebuie examinatū, cari au fostu precedentele cuvintelor regelui? Unu precedentu a fostu verdictul unanimu alu juriului din Clușiu, care a cădutu asupra trădătorilor de patriă. Și nu trebuie să uitămū, că indiviții aceștia țintescū la distembrarea unității statului, la stîrbirea lui teritorială; că au mersu la împêratul austriacu, ca să aouse pe regele maghiar, ca a calumniatū înainte întregi Europe națiunea maghiară și propria lor patriă. (Aprobări sgomotose în stînga și stînga extremă).

Dér agitațiunea nu se face numai din partea Românilor. În părțile de sus ale țerii trifoliul Dulla-Hurban-Mudron a declaratū răboiu, sub conducerea lor, instituțiilor sociale ale națiunii, legilor și constituției noastre. În astfel de împrejurări noi nu așteptămū dela Corónă, ca să ca-

acterizeze de șovinismu esageratū apărarea propriă națională aviasată la cercul activității sociale, față cu astfel de tendințe ultraiste; nu așteptămū dela Corónă, ca să accentueze frase gôle, cătu o națiune, care se află în luptă de apărare proprie, dorește așa împărți drepturile cu alții, oi amă fi pretins și cu totu dreptul amă fi pututu aștepta, ca guvernul să fiă respectatoru de constituția, să fiă accesibilu pentru viitorul națiunii și cu pietate pentru reminiscențele trecutului: care să-și soie datoria și să-și ounoscă de-o datoriă imperativă a da astfel de consilii Coronei, că: aici pe domnitoru ilu așteptă o singură datoriă, adecă apărarea ideii de statu maghiar. (Vii aprobări în stînga și în stînga extremă).

Este însă evidentu, că regele a pus și pe națiunea maghiară între naționalități, fiindcă nu e de lipsă a îndruma pe Români la pacea cu alte naționalități (Adevêratu! Așa este!) Guvernul însă caută legitimarea cuvintului „naționalitate“. Din cauza acesta s'a provocatū la art. de lege II din 1848, care însă nu vorbește despre naționalități, ci garantandū dreptul legalu alu limbii maghiare, vorbește de națiunea maghiară. Dér s'a mai provocatū și la § 172 din codul penal, care pedepsește agitațiunea la ură contra naționalității. Dér nu terminologia legii penale este, care hotărăsește dreptul nostru publicu. Acolo este art. 44 din 1868, care în modu espunătoru declară, că aici este o națiune unică și unitară, ér singura ei expresiune este cetățenia de statu maghiar. (Vii aprobări în stînga și stînga extremă). Totu acestu raționamentu se valorăză în art. 50 din 1879, în formula de jurământu pentru cetățenii statului; totu acesta o decretăză art. 7 din 1848, despre uniunea Ardélului.

Vorbitorul concede, că guvernul nu ia decât răspundere pentru enunțațiunile regesoi, pe cari însă nu le-a redactatū el. Cu atât mai rău, că suferă influința factorilor ilegali și cari nu potă fi trași la răspundere — și și mai rău este, că guvernul se angajează la rolul de telefonist, ori corectoru. Acesta însă nu scăresce de locu necesitatea trag-rei la răspundere, cu atât mai puțin, că toate aparițiunile arată, că stamū față o'unu sistem, față cu care cel puțin a sositu pentru națiune timpul apărării proprii. (Vii și sgomotose aprobări în stînga și stînga extremă).

Se alătură la proiectul de rezoluțiune alu lui Bartha.

(Ședința dela 6 Octomvre.)

Nandor Horánszky încă se ocupă de răspunsurile dela Boros-Sebiș și Güns. El dice, că în enunțațiunile regesoi se află cuvinte, cari ar avé locu numai atunci, când pacea Ungariei ar fi în ajutoru unei sguidiri. Ungaria însă trebuie să înțelégă, ce-a voitū să dică regele, căci altfelu nici corónă, nici guvernul nu trage folosu din acesta. Elu întreabă, că cine suntu aceia, pe cari Corónă i a numitū amăgitori, și fiindcă regele și națiunea trebuie să se prioepă, ministrul președinte să aibă curagiu, de a spune acesta. Se ocupă mai pe largu cu scôla vechiă a guvernelor, în care se învață și se cultivă nesinceritatea.

Revenindū la răspunsurile regesoi, Horánszky dice, că înainte guvernul stau două alternative: ori incurajăză curente, cari tindū contra unității statului maghiar, ori le desavuează. Să declare dér ministrul președinte, că în viața publică a Ungariei, care este amăgirea, și cari suntu promisiunile secl. Schițand, că ce politiciă de naționalitate o ține mai corectă, întreabă pe ministrul președinte: ce momente l'au îndemnat, ca să pună în gura monarhului enunțațiunile dela Güns, când sciutu este, că partida independentă a fostu preocupată în timpul dia urmă cu afacerile ei internă, ér partida națională (apponyistă) a păstratū tăcere.

Wekerle: N'a păstratū tăcere!

Horánszky: Asupra ce n'a tăcutu?

Wekerle: Dér vorbirea dela Sătmăr? (Aprobări în drépta).

Horánszky: Ei, atunci așadără cuvintele regelui au fostu îndreptate contra vorbirei din Sătmăr. Tôtă viața politică a

dominat'o programul bisericescu politicu alu guvernului, ér „amăgirea“ și „promisiunile secl“ dóră nu se referesou la aceste reforme? Decî enunțațiunile prea înalte trebuie referite la lucruri mai vechi: la statua-Hentzi, la cultul lui Kossuth, la disonanța dintre miliția și cetățeni și între acesta la rescriptul „statului ministeriu“ datu din Cașovia. Tocmăi acesta, este ce umple de îngrijiri națiunea și tocmăi de acesta de necesaru, ca să lămurim pe rege și noi să primimū liniștire dela elu. Prin urmare pârtesce proiectul de adresă alu lui Apponyi.

Ministrul C. Hieronymi: Voese de astădată să se ocupe numai cu răspunsul din Boros-Sebiș, fiindcă acesta e la ordinea zilei. Față cu proiectul de rezoluțiune alu lui Bartha și față de cele ce a dîsu Polonyi, se provocă la scrierile lui Szechenyi și Kossuth, cari încă folosesc cuvintul „naționalitatea maghiară“, pentru a caracteriza maghiarimea. Acesta dér, nu e ceva neobișnuitu, nici nu e degradatoru pentru rassa maghiară, cu atât mai puținu constitue vătămăre de constituția. Dér nici legile noastre, dice Hieronymi, nu dau basă la ridicarea de acuză, fiindcă în înțelesul acestor legi, naționalitățile, înțelegendū-se aici și cea maghiară, formăză națiunea politică și nesmintitū față de întregul trebuie să folosimū altă expresiune, decât față de-o parte, fiă această parte obiar și rassa maghiară. (Aprobări în drépta, contradicere în stînga.)

Ministrul de interne se provocă apoi la întregu istoricul mișcărilor de naționalitate și dice, că mai întăiu s'au început turburările între indiviții de naționalitate, și din acestea s'au dezvoltat agitațiunile pécătose. Nu este așadără a considerațiune laterală, când cautămū baza acestora și a unității naționale, când voimū să vindemū relele, cari în dezvoltarea lor potă să devină periculoase.

După Horánszky răspunsul din Boros-Sebiș este o vătămăre a întregi națiuni, fiindcă cu cuvintul șovinismu se înfierăză acele tendințe, cari susțin statul, ér din potrivă se dojenescū forțe blădu acele tendințe, cari tindū la ruina statului. Acesta este o explicare forțată a cuvintului „șovinismu“, sub care înțelegemū acele tendințe, cari nu ținū sémă nici de împrejurări, nici de mijloce, și din cauza acesta eventualu facū mai multu rău, decât bine.

Ministrul președinte a spus deja, că ce felu de expresiune politică află guvernul în răspunsurile regesoi. Politica acesta nu suferă tendințe distrugătoare de stat, antilegale și anticonstituționale, ci le lovesce cu totă asprimea legii. Dér pentru-că în cercul unei naționalități să găsescou singuratici, cari urmărescu astfel de tendințe contrare statului, noi nu vremū dóră să înfierămū întreaga naționalitate, nu vremū să dejudecăm pe acei membri ai naționalităților, cari suntu fii credincioși și drepti ai patriei. (Vii aprobări în drépta.)

S'a făcutu de repetite-ori provocare la aceea, că singur guvernul este responsabilu pentru răspunsurile regelui. Dér decât guvernul este responsabilu pentru răspunsurile regesoi și elu a pus în gura monarhului acele răspunsuri, atunci decât se ivescu dubietăți cu privire la ele, poțiti și primiți explicarea ce li-o dă guvernul. (Vii aprobări în drépta) Și aceia, cari cu toate acestea rămân pe lângă părerea, că prin acele răspunsuri regesoi se inaugurează o politiciă, care este antinațională și care înclină spre federalismu: aceia, qio, nu facū bune serviiți causei, fiindcă a reținé pe guvernul dela o politiciă, ce nu este a lui, este ostenelă zadarnică; și din potrivă, în cercurile naționalităților pôte deștepta ideia, că, afară de cercurile guvernului, mai suntu și alte cercuri, cari sprijinescu pe față séu în ascunsu această politiciă antinațională și federalistică. (Așa este! în stînga).

Decă guvernul ar fi voitū într'adevêr să inaugureze o politiciă federalistică prin răspunsurile regesoi din cestiune, atunci întrebū: n'ar fi acesta o destrămăre

a statului unitar maghiar? Ei bine, cu această politică ne acușăm pe noi (Sgomotul în stânga), când noi ne luptăm, cu mâni cu picioare, contra acestei politici și ne vom lupta ori și unde și în ori și ce moduri săr declarăm ea. Credeți-mi, Vă rog, că de săr manifesta această politică ori și din ce loc normativ: noi n'am sta la locul acesta. (Partea privitoare la programul politic al d-lui Hieronymi și în deosebire la chestiunea română, am reproduc'o er.)

SCRIRILE DILEI.

— 29 Septembrie.

„Limba română în luptă”. Articolul publicat în „Gazeta” sub acest titlu, după „Revista Critică Literară” a d-lui Ar. Densușianu, a supărat focul pe zurbagii dela foia apponyistă din Clușiu „Erdelyi Hirado”, mai ales pentru-că acolo se arată cu luptă grea și desperată trebuie să ducă limba română în Transilvania și Ungaria față cu șovinismul maghiar destrăbălat. „Erdelyi Hirado” se folosește de această ocaziune spre a-și vărta necazul asupra țării noastre, dîcîndu între altele, că „Gazeta” jertfește colone întregi de ani mulți de arăndul, ca să agiteze în contra statului maghiar, că nu se sfiește a calumnia statul maghiar, care, veți Dămine, ar lăsa liberă folosirea limbei noastre românești în biserică și în școlile și cu condei înmuiați în ură ar injura pe Maghiari. — Da, prostii d'al de astea am mai citit destule prin foile maghiare, și „Erdelyi Hirado” n'are nici avantajul de-a se distinge cu ceva nou.

—x—

Partidul național din Bucovina. Călimb în „Gazeta Bucovinei”. Ni-se comunică următoarele notițe: Din isvorul autoritatii afirmăm, că deputații partidului românesc au încredințat unui comitet de 7 membri conducerea tuturor afacerilor naționale și politice. Acest comitet constă din căpitanul țării Lupul, presidentul și vicepresidentul clubului dietal bar. Victor Băroaie, bar. Nicolae Mustatza și arhiepiscopul Miron Călinescu, presidentul Comitetului cav. Dr. Ioan Zotta, deputații bar. Eugen Sturcea și Dr. Ioan de Volcinschi. Acest comitet, care a luat conducerea partidului național, încă nu s'a constituit.

—x—

Învățământul primar în România. „Monitorul oficial” publică „Regulamentul pentru aplicarea legii asupra învățământului primar și normal primar”. Învățământul primar este obligator și gratuit pentru Români. Părinții și tutorii copiilor de cetățeni români sunt datori a-i trimite la școlă publică primară dela 7 la 14 ani impliniți! Străinii, afară de aceia, care locuiesc în Dobrogea, vor plăti de copil o taxă de 15 lei în comunele rurale și de 30 lei în comunele urbane, pe fiecare an școlar. — Școlile primare se împart în: școlile de catune, școlile primare inferioare, școlile primare superioare și cursuri primare complementare și de repetiție. Materialele de învățământ în școlile primare sunt: Citirea, scrierea, limba română, aritmetica practică și noțiunile elementare de geometrie, noțiunile de istoria țării și de geografie, de științe naturale și fizice, rugămintea și istoria saoră, desenul, muzica vocală, jocuri gimnastice, exerciții militare și, pe cât e posibil, lucrul manual și de grădinarie. — Regretăm, că din cauza lipsei de spațiu nu putem reproduce mai mult din acest interesant regulament.

—x—

„Agitatorii” dela Beiuș s'au descoperit. Așa ne spune „Egyetértés”. Căci gendarmeria au tot căutat după ei și li-a și succedut a-i găsi. Aceștia sunt: ajutorul de notar Vasile Simon din Ursat și sojocarul Type (?) Pasca. Despre aceștia s'a adevărit, că „au agitat”. S'a mai dat și de alte urme, cari conduc la camere mai multor popl și învățatori. — Fierice, de odată s'au blamat organele administrației dela Beiuș, acuma caută să-și justifice ticăloșia cu „descoperiri” de agitatori.

Mai bucură Istoczi, decât Pavel. „Egyet.” scrie, că un anumit „Pavel János” din Seghedin a ajuns la ovingerea, că sentimentele lui „patriotice” nu sunt compatibile cu numele „nepatriotic” de „Pavel” și a dat un recurs la ministeriu, să i concorde schimbarea numelui în „Istoczy”. (Istoczy a fost un deputat antisemit în dieta din Budapesta, despre care se vorbea mult odinioară.) „Egyetértés” asigură, că acesta este o expresiune fidelă a antipatiei celei mari, care s'a produs la cetățenii de sentimente mai bune față de proprietarul „dominiului cu venite fabuloase” dela Beiuș, antipatie, care totu se ține, în mânia satisfacției, ce a căpătat-o dela corună.

—x—

Evangelia dela 1688. Ministrul cultelor și alți instructorii publice alți României, a decis să se tipărească evanghelia dela 1688. Această evangheliă va servi ca carte de citire în seminariile și în școlile normale de învățatori și institutori.

—x—

Un conte maghiar arestat. D-l conte Sztáray Tibor este vrednicul vîstar al unei familii aristocratice maghiare. N'are încă numai 21 de ani, d'ér „faptele” lui ar face „onore” chiar și unui om mai bătrân. Dădatu cu toate plăcerile câte i se oferă unui tineru într'un oraș, mare cum e Viena, a făcut datorii peste datorii, din cari familia lui l'a scos totdeuna. Acum însă a pățit-o. Sub diferite pretexte: că e conte și moștenitor de mai multe milioane etc., a stors dela o văduvă, cu numele Schierer, o sumă de 12,000 fl., pe care n'a avut de unde o plăti la terminu. Văduva s'a adresat către mama tinerului, dela care a primitu răspuns, că contele n'are nici o avere. Contele a fost arestat de poliția din Viena, pentru lășelățiune.

—x—

Producțiune teatrală. În Blășiu se va da o producțiune teatrală Sămbătă în 14 Octombrie în hotelul „Univers” Jumețate din venitul curat este destinată pentru „Reuniunea Pompierilor voluntari”, eră jumețate în favoarea înființării unei Reuniuni de meseriași sodali în Blășiu. Piese: a) Proba de foc, comediă într'un act după A. Kotzebue. Persoanele vor fi reprezentate prin d-rele: E. Ioloșan sen., Elena Oltean, E. Ioloșan jun.; d-nii: Aur. Maniu, Aug. Coltor, A. Gruia jun. b) Mama Anghelușă, doctore, cântecul comic de V. Alexandri. c) Rămășagul, proverbă cu cântece de V. Alexandri, reprezentată prin: d-l Aureliu Maniu, d-ra Elena Oltean, d-ra E. Ioloșan jun., d-l Aug. Gruia jun., d-ra E. Ioloșan sen. d-l Dem. Ioloșan. — Prețurile de intrare: loc 1 80 cr., loc 2 60 cr., stal 40 cr. Începutul la 8 ore seara preciză. După producțiune va urma jocul. Bilete de intrare se pot cumpăra la Consum și în prăvălia lui Demetriu Turco, er seara la cassă.

—x—

Concert militar. Orchestra regimentului Nr. 82 din loc va da la 12 Octombrie un concert pe promenadă cu următoarea programă: 1. Krizek: „Lust und fidel”, marș. 2. Keler: „Bákóczy” uvertură. 3. Coote: „Meine Königin” vals. 4. Gounod: „Die Walpurgisnacht” din opera Faust. 5. Dinicu: „Sărba popilor”. 6. Strauss „Fledermaus” poutpourri.

Banul croat și Strossmayer.

Toate foile au adus șoarea, că Banul Croației, Contele Khuen-Hédervary, cu privilegiul unei inspecțiuni, ce o ține în Slavonia, va cerceta pe Episcopul Strossmayer, în Djakovar. Șoarea acosta a făcut senzațiune în tota monarchia, căci visita Banului la Strossmayer se reduce la motive politice, și se susține, că convenirea acestor doi factori s'ar întempla la dorința ba chiar la intervențiunea directă a cercurilor preînalte. Și deocă considerăm, că Episcopul Strossmayer, de când cu dojana Monarhului în Belovar, se află în disgrație, ou atât mai mare importanță trebuie să atribuim vizitei acesteia.

Scopul cel mai apropiat al vizitei, se dăce, că ar fi completarea scaunului metropolitan din Agram. Se șoie, că se disvacanța din Agram durează deja de 3 ani și se șoie, că cauzele acestei trăgănări se reduc deoparte la opozițiunea Curiei romane față de candidații guvernului ungar și de altă parte la opozițiunea guvernului ungar față de candidatul agreeat în Roma și dorit și de credințoșii croați. Guvernul ungar, ce e drept, după stipulațiunile existente între Ungaria și Croația, n'are nici o ingerență în afacerile biseroesce croate, d'ér curentul nefericit de astăzi vrea cu totu prețul să așeze în scaunul metropolitan croat pe un adiot alți „ideii de stat” — și aici zace buba.

„Opiniunea publică” maghiară, reprezentată prin foile șoviniste, a mers așa departe, încât a susținut morțișu, că regele apostolic ar av dreptul la numi pe cine vră și Curia ar fi îndatorată a lua la cunoștință numirea. Față cu această „opiniune” adevărul este, că forțarea unui candidat, pe care Curia nu-l recunoște, este o imposibilitate.

Este neindoișu, că visita Banului sta în legătură cu completarea scaunului din Agram. Căci nu este numai o ficțiune, când se afirmă, că rezistența tenace a clerului croat în frunte cu Strossmayer este cauza adevărată a trăgănării îndelungate, o rezistență, de care în Roma țin seama, căci li s'a urit și acolo de a vedé în fruntea dieoșelor nemaghiare totu Arhiepiscopului nepopulari, așezați în scaunele lor pentru merite „patriotice”.

Că marele „purificator” al Croației, Contele Khuen-Hédervary, se duce la Episcopul Strossmayer, pe ore-lă vesteau „patrioții” de-un om „mort” „lipsit de influență” — dovedesce, că Strossmayer totu mai posedă influența cea vechiă și că de facto el este patriarchul Croaților.

Se șoie și aceea, că Contele Khuen-Hédervary, la 25 Sept. a fost în audiență la Majestatea Sa în Schönbrunn și se pôte lua ca sigur, că cu ocaziunea acosta a fost vorba și de scaunul metropolitan văduvit. Totu cu ocaziunea acosta se va fi convins Banul, că Strossmayer, nu mai stă în disgrație și că la locurile pre înalte nu se mai indoiesc în patriotismul tendințelor sale.

Credem însă, că nu ne înșelăm, deocă constatăm, că schimbarea acosta a lucrurilor stă în legătură și cu cunoștințele enonciatiunii ale Monarhului. Șovinismul maghiar a ajuns unu grad atât de ingrijitor, încât era deja timpul supremu de a-i ciunta nițel aripile. *Visita Banului în Djakovar este unu simptomu imbucurătoru.*

„Atentatul” asupra ministrului Bethlen și „atentatul” dela Bocsig în parlamentu.

Iuliu Horvath, în vorbirea s'a ținută mai deunăci în parlamentu, a dîs între altele următoarele: „Când amenințarea a ajuns deja așa departe, încât d-lu ministru al agriculturii, anul trecut, a fost silit a fugi din Beleana la Clușiu, ca nu cumva Români resvrătiți să-i dea în cap...”

La acosta ministrul Andreiu Bethlen, care la vorbirea lui Horvath nu era de față, a răspuns următoarele:

„On. Camera! Permiteți-mi să dau unele deslușiri (S'auzim!) Faptul e, că anul trecut mai mulți indivizi cu fantasiă aprinsă m'au surprins ou veste, că în grădina mea umblă figuri suspecte (ilaritate — S'auzim!), de unde se pôte deduce, că se pregătesc o resvrățire, și m'au avertisat cu bunăvoință, să mă păzesc. Mi-am dat totu silința să liniștesc pe respectivii, er figurile au eșit la ivelă în scurtu. Cine au fost? O deputațiune din comuna veciă, care m'a căutat, fiind-că voiau să-și zidescă o biserică gr. catolică, m'au rugat, să le vîndă o bucăcioa de pământu marg nașă cu locul, unde voiau să-și ridice biserică. Eu nu li-am vîndut acosta pământu, ci l'am dăruit acosteru omen-de omenă și cu alipire, și li-am spus, că

„până ve veți purta patriotic și onest totdeuna ve voiu sprijini”.

„On. Camera! Deocă acestu faptu neînsemnat se aduce pe tapet în parlamentu, cred, că pot să trag din elu consecința, care este: că e corect, deocă proprietariul maghiar procede cu bunăvoință față cu poporul (aprobări generale), căci prin acosta se pôte preveni agitările de naționalitate. Deocă însă agităm în continuu opiniunea publică maghiară și o împăimântăm cu sciri, ca și d. e. casul dela Bocsig și multe altele, atunci dîc, nu facem servicii causei (Așa e, adevărat! în drépta), nici nu procedem ast felu într'unu modu corespunzătoru caracterului maghiar, căci Maghiarul are în caracterul său dreptatea, echitatea și energia (Adevărat! Așa este! în drépta). Propagarea de ast-felu de sciri sensationale nu e compatibilă cu acestu caracteru. D'ér nici din punctu de vedere tacticu nu se pôte aproba așa ceva, căci producerea de amărăciune, ce se întemplă mai ales prin acuse nebasate, nu e pânea noastră; producerea de amărăciuni e meșteșugul agitatorilor extremi valahi. Din contră e multu mai corect, deocă suntem drept și ou echitate, căci numai așa putem fi, în momentu datu, energici”. (Așa este!)

Iuliu Horvath răspunde, că ministrul ar fi trebuit să desmintească înainte cu unu an șoarea despre „atentatul” asupra elu, er ce se ține de casul dela Bocsig, elu, ca prin redactoru alți lui „Magyar Hirap”, și-a primitu informațiunile dela o persoană, despre a cărei bună credință nu s'a putut îndoi.

Ministrul Bethlen replică lui Horvath, că este faptu, că scirile sensationale amintite au fost nebasate, er răspândirea astorfeliu de sciri, nici chiar bona fides nu e în stare a o scusa.

DIVERSE.

Din poeziile lui Pituk. I. „Leaga cea de tînt”, de Petöfi, tradusă de Pituk. — Când Megyeri umbla în țără, (Cine nu șoie de alți lui nume?) Oa teatralist placat — Scrie și elu rele, bune — Pentru care lucru-mi pare, — Cinci zloți l'efă a căpătat — Dîc cinci zloți a câștigat etc. II. „Precătu e lumea de mare” — de Petöfi, tradusă de Pituk. — Precătu e lumea de mare, — Scump'o p'atatu ești tu mică, — D'ér deocă tu fire-ai a mea — Nu te-ăș da pe lumea totă... Tu ești țina, eu sunt noptea, — Cea mai neagră n-tuneacă; — De ni s'ar topi inima, — Dalbe zori mi-ăr luci mie... Nu mă privi, n'ohideți ochii, — Cari mă ard până la sufletu. — D'ér totuși... căci nu mă iubesc, — Ară n doru inima-mi tristă. — Noulu poet laureat pôte da mână cu Hazafi Veray János, care încă scrisese 2 poezii românești. Diferența e numai, că acesta le-a publicat în ediția separată, er Pituk și publică bazaconiile într'o revistă „socială — științifică — literară” — Unde?... În infecția desoreeratului Moldovan Gergely!

Lacul de Geneva în Parisu. Sub acestu titlu publică „Le Genie Civil” ceva despre un proiect al inginerului Duwillard în care dîce, că ar avea de scopu de a aprovizionă orașul Parisu cu apă din lacul de Geneva. Susu numitul ingineru voiesce să ia apa din lac în apropiere de Geneva însă totuși pe teritoriu franceșu dela o adîncime de 35 m. Distanța până la Parisu este de 539 Km. și înălțimea de unde voiesce să ia apă față de Parisu este de 363 m. Suma ce o propune pentru scopul acesta se urcă la 200 milioane de florini. Elu voiesce să ia apă din lac pe secunda 24 metri cubici, va să dîcă zilnic peste 2,000,000 de metri cubici.

Dr. Sterie N. Ciurcu Viena, IX Pelikangasse 10.

Cabinetu de consultațiune cu celebritățile medicale și cu specialiștii dela facultatea de medicină din Viena.

Consultațiuni și prin corespondență.

Proprietari: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactoru responsabilu: Gregoriu Maior.

